

Voordrachten van J.J. Cremer in 1871.

Het vaderland, 14 januari 1871:

Tiel, 11 Januari. — Hadden vele belangstellenden alhier reeds meermalen den wensch geuit, dat ook hier gelijk in zoovele andere plaatsen, des winters lezingen mochten gehouden worden, op dezen avond werd aan dat verlangen voldaan. Op uitnoodiging van eenige geachte ingezetenen, die een lijst hadden doen circuleeren, ten einde tot deelneming op te wekken, trad dr. E. Laurillard voor ons op. Was de verwachting hoog gespannen, deze eerste proeve mag als goed geslaagd worden beschouwd. De Beurszaal was eivol en de menigte menschen, zoowel uit deze stad als uit de omtrek opgekomen, volgde van het begin tot het einde den rijk begaafden spreker, die, na gezegd te hebben dat hij niet over Sedan zou lezen en zulks ook zergens zou doen dan waar hem zulks uitdrukkelijk zou worden verzocht, een even aangename als geestige voordracht hield over de *Symboliek der kleuren*. Hij deed het, gelijk alleen Laurillard dat kan doen.

Ook de drie lieve kleinere stukjes, die na de pauze ten beste gegeven werden, vonden algemeen bijval.

De commissie heeft voldoening van hare poging. We zien verlangend uit naar 6 Maart, wanneer de tweede lezing zal gehouden worden door den heer **Cremer** en velen hopen zeker met ons, dat we nog meermalen een zoo aangename avond mogen hebben, hovenal dat dr. E. Laurillard zich moge opgewekt gevoelen om Tiel nog wel eens met een bezoek te willen vereeren.

Hoornsche courant, 21 januari 1871:

Cremers voordracht.

Voor de derde maal trad de heer J. J. **Cramer** in deze stad op en wel Donderdag den 19den dezer. Nimmer te voren was het Parklokaal zoo bezet bij zijn optreden als op dien avond. De zogenaamde deſtige ſtand was er geheel vertegenwoordigd, maar tot ons genoege ook vrij wat belangſtellenden onder de bewoners van het platte land. Geen ſprekender bewijs voor het in den ſmaak vallen van zulke voordrachten dan eene zoo talrijke opkomst. Teleurgesteld kon niemand huiswaarts keeren, tenzij alle gevoel voor ſchoonheid geweken was.

De gevierde ſpreker droeg het eerst zijne novelle „het kruisemuntje“ voor. En welke snaren deed hij bij die weergaloosze voordracht niet trillen! Het aanvallige, lieve Anneke, het heerlijke kind, dartelde zichtbaar als 't ware, voor ieders blikken. En hoe prachtig gaf hij de goede, beste grootmoeder terug. Geen trouwer copij zou iemand op die wijze hebben kunnen geven, van den burgemeester of den veldwachter. En dan die Betawſche tongval, die ſchoon klinkt als men er ooren voor heeft, die u door het zachte, gemoedelijke, liefelijke de bewoners zelve leert kennen, — hoe heerlijk wordt hij door den ſpreker teruggegeven!

Bij al den eenvoud der novelle, wat diepte ſtraalt er niet in door met betrekking tot het gemoedsleven, hetwelk zich ongekunsteld en zoo rein openbaart bij

de hoofdfiguren. Zulk werk kan alleen de vrucht zijn van eigen aanschouwing, gepaard met ongewonen kunſtzin, natuurbestudeering en rein zedelijk gevoel. O zij doen zoo goed die novellen; idealen tooveren ze niet voor den geest, noch de koude, harde werkelijkheid. Ze zijn geput uit de bron van landelijke eenvoud, die zelfs in het ſchamele hutje vol poezie kan zijn. Och die tevredenheid bij een ſchotel aard-appelen, waarom is zij vaak meer het deel van den arme voor de wereld dan van den vermogende? Dat koortsachtig jagen naar 't bezit, die liefde en gehechtheid *boven alles* aan aardsche goederen, aan *geld*, — *Cremers* novellen wekken ze niet op, maar ſchetsen veeleer het contrast tusschen die steeds heviger wordende koorts en tusschen het tevreden zijn met het bescheiden deel. Edele snaren dus hebben er ontegenzeggelijk getrild in de harten en zielen van alle toehoorders, die nog niet dood zijn op dat punt, die niet zeggen: „heerlijk, prachtig“! wjl het zoo behoort, maar die er van doordrongen zijn.

et van doordringen zijn.

Na de pauze gaf de gevierde man het eerst ten beste een gedicht, getiteld »of het mooi was ? En allen vonden dat lieve, frissche, ware gedicht mooi. Daarna kwamen twee gedichtjes in den Betuwschen tongval: »Miekes verzuchting» en »de ziener.» Het zijn pendants, maar juweeltjes tevens. Schetst de dichter in het eerste de vergelijking welke het een eenvoudige, natuurlijke landmeisje maakt tusschen de weelde en den overvloed welke in het adellijk kasteel worden gevonden en haar schamelen toestand; laat hij het naïve natuurkind zelfs een huwelijk met den jonker vergelijken bij dat met haren vrijer, de schaal slaat toch over naar de ware zijde: de tevredenheid met haar toestand.

»De ziener» heeft tot onderwerp den daglooner die zich bewust is van schraal, mager, bleek en leelijk te zijn en toch het rijke boerenmeisje zoo lief heeft. Hij ziet haar van verre, zelf onbemerkt; hij ontwaart haar minnekoozen met haren rijken vrijer, dat rijpt hem het hart ineen, hetwelk zich in eene aandoenlijke, eenvoudige, natuurlijke weeklacht lucht geeft.

hem het hart ineen, hetwelk zich in eene aandoenlijke, eenvoudige, natuurlijke weeklacht lucht geeft.

Zoo waren het altemaal *echte* typen, genomen uit het leven van den eenvoud en der natuurlijkheid. Maar juist daarom was het geheel zoo schoon, zoo vol van reine poëzie.

Cremers genre is en blijft oorspronkelijk en veelzijdig schoon. Het wordt nooit overladen door bombast of door overdreven effectbejag, daarvoor is hij te zeer kunstenaar.

Maar de zeer zedelijke strekking vooral, welke aan zijne novellen ontegenzeggelijk ten grondslag ligt, deze moet met al het overige zijne voordrachten buitengewoon aantrekkelijk maken voor iedereen, voor alle standen en klassen der maatschappij.

Is ons eenigzins beredeneerd verslag wat zeer vol van lof, men wijte het aan onze buitengewone ingenomenheid met een talent, dat zoo veelzijdig begaafd is als dat van den eenigen *Cremer*.

Hoorn, 19 Januari. — Heden trad de heer J. J. **Cremer** in ons midden op. Aan het zeer talrijk, ook uit omstreken, opgekomen publiek werd door de voordracht van *Kruzemuntje* en van enkele dichtstukken een genotvolle avond bezorgd, zooals de heer **Cremer** dien gewoon is te verschaffen.

Minder genoeglijk was diezelfde avond voor de reizigers met de diligence van Alkmaar naar Hoorn, die, ten gevolge der duisternis, van den weg geraakt en omgevallen is. Gelukkig zijn de reizigers er met den schrik en lichte kwetsuren afgekomen. Veel grooter nog had het onheil kunnen zijn, daar de wagen op het ijs van de naast den weg loopende vaart of sloot terecht kwam. Zoodanig ongeval doet alweder te vuriger wenschen dat door toedoen van belanghebbenden en belangstellenden ook het welvarende West-Friesland eindelijk toch eens in het bezit worde gesteld van een spoorweg. Het gemis daaraan wordt vooral in den winter, wanneer de zeeboot stil ligt en de onderwetsche diligence het eenige vervoermiddel is, maar al te zeer gevoeld.

Opregte Haarlemsche courant, 30 januari 1871:

de aanplakbiljetten.

**Departement „Haarlem” der
Maatschappij „tot Nut van 't Algemeen”.**

BUITENGEWONE VERGADERING, op
Dingsdag 14 Februarij 1871, des avonds ten half acht
ure, in den Nieuwen Schouburg, St. Jansstraat, waarbij
de Heer

J. J. CREMER, VAN 'S GRAVENHAGE,
als spreker zal optreden en zijne Overbetuwsche Novelle

OP DE KNIEHORST
zal voordragen.

De leden van het departement hebben tot deze ver-
gadering persoonlijk vrijen toegang met eene Dame.

Meer Dameskaarten zijn, voor zoover er ruimte be-
schikbaar is 2 / 1 verkrijgbaar bij den Penningmeester,
den Heer P. LOOSJES.

Zij, die nog geene leden van het departement zijn en
verlangen mogten tot het lidmaatschap toetreden, bedra-
gende f 3 voor het loopend maatschappelijk halfjaar,
worden verzocht daarvan ten spoedigste aan den onder-
geteekende kennis te geven. Namens het Bestuur,
VON REEKEN,
Secretaris.

Provinciale Drentsche en Asser courant, 26 januari 1871:

Wij twijfelen niet of de vereeniging zal hare vroeger
verworven reputatie handhaven en ons weder als de
vorige winters veel genot verschaffen. De keuze der
op te voeren stukken, 't intéressante tooneelspel
»Emma Berthold» van J. J. **Cremer** en 't koddige
»Hans de Kruijer», is, dunkt ons, *excellent*.”

Algemeen handelsblad 7 februari 1871:

Felix Meritis, afd. letterkunde, Woensdag 8 Februari des
avonds om 7½ uren, in de concertzaal (met dames) voordracht
van den heer J. J. **Cremer**, onderwerp: „Bella Roel,” eene
novelle. Afd. muziek, Vrijdag 10 Februari des avonds om
7½ uren, repetitieavond. Afd. teekenkunst, Zaterdag 11 Febr.
des avonds om acht uren, (met dames) kunstbeschouwing, te
geven door den heer B. Coster, van Arnhem.

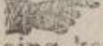
Algemeen dagblad van Nederland, 8 februari 1871:

Felix Meritis, afd. letterkunde, Woensdag 8 Februar des avonds om 7½ ure, in de concertzaal (met dames) voordracht van den heer J. J. **Cremer**, onderwerp: „Bella Roel,” eene novelle. Afd. muziek, Vrijdag 10 Febru-

Provinciale Drentsche en Zwolsche courant, 15 februari 1871:

VEREENIGING
tot het geven van LEZINGEN
door Sprekers van elders.

 VOORDRACHT, te houden
door den Heer J. J. **CREMER**, op
den 17den Februarij 1871, des
avonds ten 7 ure, in de Societeits-Zaal te Meppel.
Namens 't Bestuur,
A. DE VISSER,
Secretaris.

 Het LIDMAATSCHAP der Vereeni-
ging kost jaarlijks **f 3.—** Daarvoor heeft het
LID, op wiens naam het **bewijs van toe-
gang** staat, toegang tot de lezingen met ééne
Dame.

Meerdere inwonende Huisgenooten of Logé's
betalen voor iedere Lezing **f 0.75**; geen Lid
zijnde kan men de Lezing bijwonen, mits voor
elke Lezing betalende **f 1.50**.

Algemeen handelsblad 15 februari 1871:

Vrijdag den 24sten dezer, wacht ons publiek weder een
uitstekend kunstgenot. De heer **Cremer** zal alsdan in Odéon,
zijn novelle *Bella Roel* voordragen.

Provinciale Drentsche en Asser courant, 3 maart 1871:

† **Hoogeveen**, 1 Maart. In de zevende der volkslezingen hadden wij 't genoegen van den heer *Verschuur*, pred. te Oosterhesselen, een der Betuwsche novellen, „Bruer Jaopik”, van **Cremer**, te hooren. Groot was 't genot dat de spreker het talrijk publiek (waaronder vele vrouwen) verschafte met de flinke voordragt van dit meesterstuk van onzen gevierden novellist; een stuk, beurtelings vrolijk en naief, teeder en gevoelig, ernstig en aangrijpend van vorm en inhoud; daarbij flink en natuurlijk, als alles wat wij van *Cremer's* pen gewoon zijn. De heer *J. Boelen* gaf als bijdrage eene humoristische schets in dichtmaat van mr. *S. Reijnders* over de regten en verplichtingen van echtgenooten, naar boek I titel VI van 't burgerlijk wetboek, welk stukje, hoe afgesleten genre en thema beide mogen zijn, ons een der best geslaagde in deze dichtsoort voorkwam.

Algemeen handelsblad 18 maart 1871:

Met genoegen vernemen wij, dat onze talentvolle landgenoot de heer **Cremer**, gehoor gaf aan de uitnoodiging, om in het Odéon alhier, nogmaals eene voordracht te houden. Deze is aangekondigd tegen Maandag 27 Maart e. k. De novelle „Grietje op het Hönigsarf”, die de heer **Cremer** voor deze gelegenheid koos werd ook voor ongeveer acht jaren hier door hem voorgedragen. Enkel en alleen zullen zich dit wellicht herinneren, maar dan ook weten, dat deze novelle eene der fraaiste is, die wij van den auteur bezitten en zich bij uitstek goed leent tot eene mondelinge voordracht, zooals die, waarvan de auteur het geheim bezit.

Oprechte Haarlemsche courant, 20 maart 1871:

Berg-Ambacht, 16 Maart. In de 6de of laatste vergadering der Vereeniging „Winter-lezingen” alhier trad donderdag jl. de heer *J. G. Bettink* als spreker op, en droeg de bekende novelle van **Cremer** „Kruuzemuntje” voor. In de vorige wintermaanden werden de spreekbeurten achtereenvolgens vervuld door de heeren: *P. J. Verlee*, van Berg-Ambacht; *L. R. van Sandick*, van Schoonhoven; *H. Bezemer*, van Oudewater; *P. Verhoef*, van Berkenwoude, en *J. Bander*, van Berg-Ambacht. Steeds werden de vergaderingen, ondanks het meestal ongunstige weder, zeer druk bezocht. Het aantal leden neemt ook telken jare toe en bedraagt nu nagenoeg 70.

Algemeen handelsblad 24 maart 1871:

O D É O N.
 MAANDAG 27 MAART 1871
VOORDRACHT
 VAN DEN HEER (8168)
J. J. CREMER,
Grietje op 't Heuningsarf.
 Des avonds 8 uur.
 Biljetten zijn te krijgen en plaatsen te bespreken aan de
 LOKAAL, Zaterdag 25 en Maandag 27 Maart van 10 tot 3 uur.

Arnhemsche courant, 27 maart 1871:

* Doesburg, 23 maart. De bijeenkomsten van de Vereeniging *Utile dulci*, hebben in den afgelopen winter ten volle aan haar doel beantwoord. Zoowel de lezingen van de heeren **Cremer** en Haverschmidt, als het concert en de populaire voordragt over electro-magnetisme van den heer van Koten, waren in overeenstemming met den naam der Vereeniging. Het bestuur verdient voor de wijze, waarop het zich van zijne lastige taak heeft gekweten den dank der leden. De laatste bijeenkomst in dit seizoen zal morgen avond plaats hebben in den schouwburg, waar een tooneelgezelschap zal optreden, onder medewerking van het strijkorkest van het 8ste reg. infanterie.

Twentsche courant, 1 april 1871:

Van geachte zijde wordt medegedeeld, dat de Heer J. J. **Cremer** van 's Gravenhage, den 20 April e. k. op de Sociëteitszaal alhier, eene voordracht zal houden.

Het vaderland, 3 april 1871:

In de Vergadering van het LETTERKUNDIG GENOOTSCHAP
Oefening kweekt Kennis,
 te houden op MAANDAG den 3den April 1871, des avonds om acht uur, in het gebouw *DILIGENTIA*, zullen optreden als Sprekers: de Heeren A. L. H. Ising en **J. J. Cremer**, Eereleden van 't Genootschap.
 Heeren Leden worden vriendelijk herinnerd aan het medebrengen van hunne toegangkaarten.
A. L. H. ISING,
Secretaris.
 (1017)

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 5 April 1871:

Gister avond trad de heer A. L. H. Ising in
Oefening kreekt Kennis als spreker op. Hij had
ten onderwerp een verdienstelijke studie over
den beroemden admiraal Jan Evertsen.
Daarna vergastte onze begaafde Betuwsche
intellect, de heer J. J. **Cremer**, die tot de
„Oefeningen” van het *Oefenings*-publiek behoort,
het talrijk auditorium op de voordragt van eenige
zijn gedichten, waarmede men de kennis zoo
garnie vernieuwde.
Dat het hem aan geen daverende toejuichingen

Het vaderland, 6 april 1871:

Maandagavond traden in het letterkundig genootschap *Oefening kweekt Kennis* de twee eereleden des genootschaps, de heeren A. L. H. Ising en J. J. Cremer, als sprekers op. De eerste, vóór de pauze, met een allerbelangrijkste historische bijdrage, een episode uit het leven van den luitenant-admiraal der Zeeuwsche admiraliteit Jan Evertsen. In breede, levendige trekken schetste de heer Ising den indruk, in Den Briel veroorzaakt door de tijding der nederlaag van 's lands vloot bij Noord-voorland; van het in de lucht vliegen der *Eendracht*, het admiraalschip van den opperbevelhebber der vloot, Van Wassenaar Obdam, — welk schip voornamelijk met Briellenaars was bemand; van het binnenvallen van Jan Evertsen met een klein gedeelte der vloot in het Goereesche gat. Het opkomen van den storm der volkswoede, het aanwakkeren daarvan door een schipper, wiens zoon met de *Eendracht* zou in de lucht zijn gevlogen; de rit van den grijzen admiraal van Hellevoet naar Den Briel, — die den heer Ising gelegenheid gaf zoowel het vroegere eervolle zee-mansleven van Evertsen, als de noodlottige gebeurtenissen der jongste dagen voor diens verbeelding, maar vooral voor het oog zijner hoorders te doen heengaan; de uitbarsting der volkswoede, toen de admiraal in 't eind Den Briel had bereikt en door het gepeupel verantwoordelijk werd gesteld en schier tot bloedig zoenoffer werd gemaakt voor den geleden tegenspoed, — dat alles werd even helder en grondig als fraai van vorm voorgesteld. En hoe niet slechts het gepeupel, maar ook vervolgens staatszucht en provincialismus den dapperen admiraal voor de nederlaag aansprakelijk waren begonnen te stellen, maar ten slotte genoodzaakt werden hem ten volle vrij te spreken; hoe Evertsen een jaar later nogmaals door de Zeeuwsche admiraliteit met het bevel over haar schepen werd belast, en met gebroken hart en edele zelfverloochening beloofde te „obedieeren” aan een gansche reeks van jonger vlootvoogden dan hij, — om weldra, op den eersten dag van den vierdaagschen zeeslag, het lot van zijn vader en zijn vier broeders te deelen en voor 's lands zaak te sneuvelen, werd door den spreker verhaald op een wijze, die niet slechts door den vorm als 't ware nieuw scheen, maar in menig authentiek détail werkelijk nieuw was.

Na de pauze droeg de heer Cremer op zijn bekende, dat is. uitmuntende wijze een drietal gedichten voor: *Of 't mooi was* en twee stukjes uit het Betuwsch Klaverblad, die veilig den hoorders van vroeger bekend mochten zijn, wíjl zij, zóo voorgedragen, altoos hunne frischheid en naïeveteit schijnen te behouden.

Beide sprekers werden met erkentelijkheid door hunne medeleden toegejuicht.

Marter Westerman, Dr. Jan ten Brink en enkele anderen, maken hunne lezingen en trekken daarmede het land door, à raison van f 50 eene spreekbeurt vervullende. Zulk eene verhandeling wordt dus vrij goed betaald. **Cremer** is nog duurder; die vraagt — en krijgt — van f 100 tot f 300, maar **Cremer** is ook eenig in zijne gave van voordragen. Hij overtreft allen, en wanneer hij het niet beneden zich gerekend had acteur te worden — een stand die zich maar niet schijnt te kunnen releveren bij ons — dan zouden wij in hem een acteur bezitten, zoo als bijna geen volk ons zou kunnen aanwijzen. Thans bepaald hij zich slechts om voor het tooneel te schrijven, maar even als de stukken van Schimmel, Hofdijk en van Lennep val-

Provinciale Drentsche en Asser courant, 10 april 1871:

Er circuleert hier, zooals bekend is, eene inteeke-
ninglijst, om de kosten te vinden, noodig voor eene
voordragt alhier door den heer **Cremer** uit 's Hage.
Hoewel nog niet ten volle voor de benoodigde som
is ingeteekend, vernemen wij toch, dat de overkomst
van den heer **Cremer** reeds bepaald is.
De voordragt zal plaats hebben op 18 April a.s.
Het vertrouwen op eene voldoende opkomst zal
zeker wel niet beschaamd worden, nu de langge-
wenschte gelegenheid aangeboden wordt, om den
gevierden novellist te hooren.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 14 april 1871:

VOORDRACHT
van den Heer J. J. **CREMER**,
op Dingsdag 18 April e.k., 's avonds te 7¹/₂ uur, op
de zaal van SCHUT te Assen.
Entrée buiten inteekening f 1.50. Plaatsen zijn
te bespreken op den dag der voordracht, van 's morgens
9 tot 's middags 12 uur, tegen f 0.10.

Provinciale Drentsche en Asser courant, 17 april 1871:

ASSSEN, 15 April.

Hun die den heer **Cremer** nooit hoorden geeft de voor Dingsdag a.s. aangekondigde voordragt zeker de gewenschte gelegenheid, om kennis te maken met den Betuwschen novellist. Die dat genoeg reeds hadden zal de herinnering daaraan wel tot een hernieuwd bezoek uitlokken.

Uit de omliggende plaatsen zullen zeker velen daarvoor niet tegen de onaangenaamheid der reis opzien.

Provinciale Drentsche en Asser courant, 20 april 1871:

ASSSEN, 19 April.

»'t Paauweveerke" werd hier gisteravond door den heer **Cremer** voorgedragen.

De novelle, eenvoudig en natuurlijk, is door velen gelezen en bekend genoeg, maar men moet het den schrijver hooren voordragen, en dan eerst bespeurt men ten volle de harmonie, die er bestaat tusschen de werkelijkheid en de schildery, die de heer **Cremer** daarvan te zien geeft.

Novelle en voordragt bewijzen, dat de heer **Cremer** een scherp opmerker is en dat hij in hooge mate de gave bezit om ook hen, die de dagelijksche dingen met een dagelijksch oog bezien, te doen genieten van hetgeen hem trof bij zijne rondwandelingen onder het Geldersch landvolk.

Voor de moeite, die men zich getroost heeft, om daartoe de gelegenheid te verschaffen, is het talrijk publiek dat er, ook uit den omtrek, gebruik van maakte zeker zeer erkentelijk.

Twentsche courant, 15 april 1871:

ALMELO, 14 April.

Z. M. heeft herbenoemd, tot plaatsvervangend kanton. regter te Goor, H. J. van Opstal.

Naar wij vernemen is de heer Mr. W. ten Bruggencate, op zijn verzoek eervol ontslagen als Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht alhier, en als zoodanig met ingang van 1 Mei benoemd de heer Mr. W. C. Uyttenboogaart Advocaat alhier.

§ Met genoegen vernemen wij, dat de heer **Cremer** op verzoek van eenige vrienden op Donderdag avond den 20 dezer, alhier eene lezing zal houden.

Met regt mogen wij verwachten, dat deze alom gevierde schrijver der Betuwsche novellen ons eenen even genoe- gelijken avond zal verschaffen als in het afgelopen jaar.

Men meldt ons ook, dat er bij genoegzame deelneming voor bezoekers van Borne, Hengelo, en Enschede gelegen- heid zal bestaan om na afloop der lezing per *extra* spoor- trein tegen betaling van f0,75 voor Borne, f1.00 voor Hen- gelo en f1.25 voor Enschede terug te kunnen keeren.

Het vaderland, 5 oktober 1871:

De Rooster der Spreekbeurten in het Let- terkundig Genootschap *Oefening Kweekt Kennis* alhier gedurende het seizoen 1871—1872, is de volgende:

1871. Maandag 16 October. Opvoering door het gezelschap van de hh. Albregt en Van Ollefen uit Rotterdam van: *De Menschenhater*, naar het Fransch van Molière in Hollandsche verzen overgebracht door den heer W. J. Van Zeggelen, voorzitter van 't Genootschap.

23 October, de heer J. J. **Cremer**, eerelid; 6 November, ds. J. H. Gunning Jr., uit 's Gravenhage; 20 Nov., de heer J. A. Alberdingk Thijm, eerelid, uit Amsterdam; 4 December, dr. E. Laurillard, uit Amsterdam; 18 Dec., hoogleeraar dr. W. Hecker, uit Groningen.

1872. Maandag 8 Januari, dr. Allard Pierson, uit Heidelberg; 22 Januari, ds. P. H. Hugenholtz Jr., uit Amsterdam; 5 Februari, ds. M. W. Scheltema Czn., uit

Leeuwarder courant, 8 oktober 1871:

LEZING
VAN
J. J. CREMER,
ONDERWERP: *BELLA ROEL*,
Donderdag den 12 October 1871,
’s avonds *half acht* uur,
in de Groote Zaal van den Heer IJ. VAN DER
WIELEN te Leeuwarden.
Kaartjes zijn à *f*1 verkrijgbaar bij den Boek-
handelaar H. KUIPERS te Leeuwarden.
Plaatsen zijn te bespreken Donderdag morgen
tusschen 10—2 uur, à tien cents extra.

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 23 oktober 1871:

In de Vergadering van het
LETTERKUNDIG GENOOTSCHAP
Oefening kweekt Kennis,
te houden op *M a a n d a g* den 23ⁿ October 1871,
des avonds om *acht* uur, in het Gebouw *Diligentia*,
zal optreden als Spreker: de Heer J. J. **CREMER**,
Erelid van 't Genootschap.
NB. *Heeren Leden worden vriendelijk herinnerd aan*
het medebrengen van hunne Toegangkaarten.
A. L. H. ISING,
(10098) *Secretaris.*

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 25 oktober 1871:

Gister avond droeg onze even begaafde als populaire stadgenoot, de heer J. J. **Cremer**, die het geheim verstaat om zelfs de traagste *Oefenaar* en *Oefenaarster* tot een togt naar *Diligentiā* te bewegen, in *Oefening* kweekt kennis zijn reeds beroemde novelle *Bella Roel*, aan een overtalrijke schare van leden met hun en „medegenomen” dames voor.

Ook nu wist hij door zijn stem, gebaren en plastische voorstelling zijn gehoor van den aanvang tot het einde geboeid te houden en het telkens de daverendste toejuichingen te ontlokken, die zich ten slotte in een waren storm van het meest hartelijk applaus oplosten.

Cremer telt alzoo na den avond van gister een zegepraal te meer, op zijn glansrijke loopbaan als vaderlandsch schrijver. Uit naam van *Oefening* riepen wij hem op den kathedr met ons welkom ook een tot weerziens toe, in de hoop hem daar nog eens te mogen ontmoeten met een nieuw geestesproduct, waaraan hij door zijn voordragt steeds een vorm ook voor het aanhooren weet te verschaffen, zoo uitlokkend, dat een herhaling — dit is bij vernieuwing gebleken — vermoeit

baan als vaderlandsch schrijver. Uit naam van *Oefening* riepen wij hem op den kathedr met ons welkom ook een tot weerziens toe, in de hoop hem daar nog eens te mogen ontmoeten met een nieuw geestesproduct, waaraan hij door zijn voordragt steeds een vorm ook voor het aanhooren weet te verschaffen, zoo uitlokkend, dat een herhaling — dit is bij vernieuwing gebleken — vermoeit noch verveelt.

Eindelijk veroorloven wij ons aan die leden van *Oefening*, die 't zwakke geslacht zóó sterk vertegenwoordigd doen zijn, dat 't sterkere — 't welk de contributie betaalt — geen plaats kan vinden, de vraag in overweging te geven, of dat „overvoeren” wel wenschelijk is, ook in 't belang der schoone kunne zelve, daar men in een te bezette zaal met het oog der bewondering niet zoo helder ziet, als de schoonheid regt heeft dat te vorderen.

Ook de aandacht van het bestuur van 't genootschap vestigen wij op deze zaak.

Het geheel geïdealiseerde boerinnetje Bella met haar aardig „sooetje“ en de gekarikaturiseerde proliermelaar boer Govert werden gisteravond in de vergadering van *Oefening kweekt Kennis in Diligentia* door **Cremer** ons weder in zijn genialen vorm voorgesteld; **Cremer** leest niet, neen, 't is, als men hem hoort, of men een panorama voor zich ziet, waarop het leven en zijn van de Betuwsche boeren en boerinnen met scherpe, over 't geheel juiste trekken is afgebeeld. Hoezeer het publiek de gave van onzen gevierden novellist op prijs stelt, bleek al terstond door de zeer vroege opkomst van het talrijk publiek, dat hem als gewoonlijk bij zijn optreden met applaus begroette.

De schoonste passages uit *Bella Roel* zijn naar onze meening de alleenspraak van Govert, nadat hij van Bella heeft vernomen, dat het voorgoed „uit“ is en hij zich op zijn studeerkamer troosten wil met zijn vaerzen-glorie en zich uitdoet voor den spiegel; en later, — schoon vooral ook om de vinding — waar Govert droomt van Salomo en zijn eigen heerlijkheid, en het vlamgeknetter en het gelui der brandklok in zijn half droomenden, half wakenden toestand nog stof leveren voor zijn verkeerlijking.

Het genot dat **Cremer** verschafte deed soms vergeten, dat men in de „groote“ zaal van *Diligentia* was, waar de atmosfeer bij zulk een overvolle als gisteravond onverdraaglijk is. Men kon aan menig gelaat zien, wat opoffering men zich voor het talent van **Cremer** getrooste, en de behoefte aan versche, frische lucht was dan ook zoo groot, dat het publiek zich bij het uitgaan tusschen de nauwe deuren en uitgangen verdrong.

Provinciale Noordbrabantsche en sHertogenbosche courant, 8 november 1871:

Zalt-Bommel 5 Nov. De heer J. J. **Cremer**, die in het vorige wintersaizoen elders zoo groote lauweren mogt behalen voor de uitstekende en weergaloos plastische wijze, waarop hij zijne Betuwsche novellen voordraagt, zal aanstaanden vrijdag avond ten 7 ure, op daartoe ontvangen uitnoodiging, ook hier ter stede eene voorlezing houden.

Wij meenen dat het velen aangenaam zou kunnen zijn dit bericht te vernemen, ten einde het vroeger genotene nogmaals te kunnen genieten.

Algemeen handelsblad 22 november 1871:

Met veel genoegen zullen een aantal onzer lezers en lezeressen vernemen, dat zij weder in de gelegenheid zullen zijn een lezing van den novellist **Cremer** bij te wonen. Maandag e. k. zal de gevierde schrijver in het Odéon zijn *Aan 't revierke* voordragen.

Algemeen handelsblad 23 november 1871:

ODÉON.
 MAANDAG 27 NOVEMBER 1871.
VOORDRACHT
 VAN DEN HEER
J. J. CREMER,
Oan 't kleine Rivierke.
 AANVANG 8 UUR.
 Plaatsen zijn te bespreken en Billetten te bekomen aan het
 Lokaal, Zaterdag 25 en Maandag 27 November, van 10 tot
 3 uren, (53451)

Nieuws van de dag, 24 november 1871:

Odéon.
 MAANDAG 27 NOVEMBER 1871.
VOORDRAGT
 van den Heer
J. J. CREMER,
AAN 'T KLEINE RIVIERKE.
 (7010) Aanvang 8 uur.
 Plaatsen zijn te bespreken en Billetten te
 bekomen aan het lokaal Zaterdag 25 en
 Maandag 27 November, van 10 tot 3 uur.

Algemeen handelsblad 29 november 1871:

Niet zóó overvol als wel eens bij vroegere gelegenheden — vermoedelijk het gevolg van de algemeen heerschende verkoudheid — maar toch flink bezet, was gisterenavond de zaal van het Odéon, waar **Cremér** zijne novelle „aan het kleine Rivierke” zou voordragen. Zelden intusschen was de spreker zoo gelukkig en in de keus van zijn onderwerp en in de voordracht. Wij zouden tevergeefs beproeven deze te analyseeren. Men moet tegenwoordig zijn geweest, om al de meesterlijke trekjes van fijnen humor te waardeeren, die beurtelings de toeschouwers deden schateren van lachen en de tranen in de oogen brachten. Het seizoen is nog pas begonnen en wij hopen dus, dat de begaafde spreker zich zal laten bewegen, dezen winter onze stad nogmaals op zulk een keurigen avond te vergasten.

Provinciale Drentsche en Asser courant, 12 december 1871:

Blijkens de hierachter staande advertentie zal de heer **Cremer** te Assen weder eene lezing houden en wel op 20 dezer. Allen die het vorige winter de voordragt van den heer **Cremer** hoorden ligt zeker het genoeg, dat zij daarbij smaakten, nog versch in het geheugen. 't Is daarom te verwachten, dat, evenals de vorige keer, ook nu eene flinke opkomst zal toonen, dat ook in deze streken belang gesteld wordt in kunst en wetenschap, vooral waar de kunst en de goede smaak in zoo behaaglijken en populairen vorm onder de hoorders worden gebragt als de heer **Cremer** dat gewoon is te doen.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 19 december 1871:

**VEREENIGING
tot het geven van lezingen door
sprekers van elders te Meppel.**

VRIJDAG DEN 22 DECEMBER 1871, des avonds
te 7 uren, in de zaal der Groote Societeit.

Spreker: de heer **J. J. CREMER**, van 's Gravenhage.
HET BESTUUR:

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 21 december 1871:

* **Arnhem**, 19 Dec. De eerste kunstavond voor den handwerksstand zal den 26n dezer in *Musis Sacrum* worden gegeven. De heer J. J. **Cremer**, uit 's Gravenhage, zal alsdan als spreker optreden. Even als vroegere jaren, is de prijs der toegangskaarten voor de vier kunstavonden zeer laag — op 30 cent per persoon — gesteld.

Arnhemsche courant, 22 december 1871:

Kunstavonden voor den Handwerksstand .

EERSTE KUNSTAVOND,

DINGSDAG 26 December 1871,

onder medewerking van den Heer J. J. CREMER, te 's Gravenhage en van het muziekkorps der VELD-ARTILLERIE onder directie van den Kapelmeester GRUND, afgewisseld door Natuurkundige proeven, verklaard door den Heer Dr. KERKHOVEN. Aanvang 7 uur. Entrée 0.49.

Vóór de Pauze mag niet gerookt worden.

Voor den Handwerksstand is nog een beperkt aantal TOEGANGKAARTEN, op naam, voor vier avonden tegen 30 cents te bekomen, Zondag 24 December ten 1 ure aan het lokaal van het *Natuurkundig Genootschap*.

Arnhemsche courant, 28 december 1871:

* De reeks Kunstavonden voor den Handwerksstand werd gisteren avond in *Musis Sacrum* geopend. De heer J. J. Cremer vergastte het talrijke publiek op de voordragt van twee stukjes in poëzie, getiteld: *de Ziende* en *Of 't mooi was?* en een in proza, tot opschrift dragende: *Jan, Pier en Klaos*, wat zeer in den smaak viel. Na de pauze deed de heer Kerkhoven eene voordragt, met natuurkundige proeven; terwijl een en ander werd afgewisseld door de muziek van het regiment veld-artillerie. Wij twijfelen niet, of allen verlieten welvoldaan het gebouw.

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 29 december 1871:

* **Arnhem**, 27 Dec. Gister had in de groote zaal van *Musis Sacrum* de 1e der kunstavonden voor den handwerksstand plaats, die zeer talrijk — door ongeveer 1400 personen — was bezocht. Geen wonder, vermits o. a. ook optrad onze vroegere stadgenoot, de heer J. J. **Cremer**, uit 's Gravenhage. Zijn dichtstukjes: „Of het mooi was?” en „De Ziende” vielen zeer in den smaak, hetgeen de algemeene bijvalsbetuigingen bewezen. De anecdote „Jan, Pier en Kloas”, ook door dezen bekenden letterkundige voorgedragen, bragt de lachspieren der aanwezigen dikwijls en sterk in beweging.

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 14 januari 2022.